

นายวรชัย แสนศิริ
นิติกร สำนักกฎหมาย

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินตามพระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ความนำ

ปัจจุบันมีการกล่าวกันว่าเป็นยุคของ “สังคมไร้เงินสด (Cashless Society)” ซึ่งอาจมีหลายท่านเห็นด้วยว่าไม่ใช่เรื่องไกลตัวอีกต่อไปสำหรับประเทศไทย เนื่องจากที่ผ่านมาระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างรวดเร็วจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโดยเฉพาะโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟนและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปิดรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ มากขึ้น ซึ่งได้ก่อให้เกิดระบบการชำระเงินหรือบริการการชำระเงินที่เป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ (Financial Technology) ที่ช่วยอำนวยความสะดวกต่อการชำระเงินที่หลากหลาย เช่น การชำระเงินด้วยระบบพร้อมเพย์ (PromptPay) การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) การชำระเงินผ่านคิวอาร์โค้ด (QR codePayment) หรือการชำระเงินทางกระเป๋าสตางค์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Wallet) เป็นต้น

ในขณะที่การกำกับดูแลระบบการชำระเงินของสถาบันการเงินนั้น เป็นบทบาทหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของธนาคารแห่งประเทศไทยในฐานะที่เป็นธนาคารกลางของรัฐ ประกอบกับได้มีการกำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำกับดูแลหรือรับผิดชอบระบบการชำระเงินตามกฎหมายอื่นอีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินอย่างเป็นระบบ มีความเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เพื่อให้การกำกับดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับเดียวกัน โดยมีธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล และมีการกำหนดหลักเกณฑ์กติกาให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ผลทางกฎหมายที่สำคัญของการชำระเงิน ตลอดจนการให้ความคุ้มครองมิให้การชำระเงินมีการยกเลิก หรือเพิกถอนในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือสั่งพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวคณะรัฐมนตรี จึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งต่อมาสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว มีมติเห็นชอบให้ประกาศใช้เป็นกฎหมาย เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐ และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๑๑๐ ก หน้า ๑ เมื่อวันที่พุธที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๐ ที่ผ่านมา และจะมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๑๘๐ วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป กล่าวคือ ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันจันทร์ที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๑ เป็นต้นไป

ดังนั้น เพื่อให้สังคมได้รับทราบถึงหลักการและสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ คอลัมน์ “มุมมองต่อความคิดนิติบัญญัติ” จึงใคร่ขอเสนอบทความ เรื่อง “มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงิน ตามพระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. ๒๕๖๐” สาระสำคัญของพระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มีดังนี้

๑. บทนิยามที่สำคัญ

(๑) “ระบบการชำระเงิน” หมายความว่า ระบบหรือกระบวนการจัดการอื่นใด เพื่อการโอนเงิน การหักบัญชี หรือการชำระดุล

(๒) “ระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ” หมายความว่า ระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงหรือเสถียรภาพของระบบการชำระเงิน ระบบสถาบันการเงิน หรือระบบการเงินของประเทศ

(๓) “ระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับ” หมายความว่า ระบบการชำระเงินที่จะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีหรือได้รับการขึ้นทะเบียนจาก ธปท. แล้วแต่กรณี

(๔) “บริการการชำระเงิน” หมายความว่า การให้บริการสื่อการชำระเงิน หรือช่องทางการชำระเงินใด ๆ ไม่ว่าจะมิรูปร่างหรือไม่มีรูปร่าง เพื่อชำระค่าสินค้าหรือค่าบริการ หรือใช้เพื่อการโอนเงิน หรือการทำธุรกรรมทางการเงินอื่น ๆ

(๕) “บริการการชำระเงินภายใต้การกำกับ” หมายความว่า บริการการชำระเงินที่จะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีหรือได้รับการขึ้นทะเบียนจาก ธปท. แล้วแต่กรณี

(๖) “สมาชิก” หมายความว่า ผู้ใช้บริการที่ยินยอมผูกพันตามหลักเกณฑ์ในการใช้บริการระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ

(๗) “ผู้ประกอบการธุรกิจ” หมายความว่า ผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

(๘) “ธปท.” หมายความว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย

(๙) “รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ทั้งนี้ กฎหมายได้กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๒. การกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงิน โดยแบ่งออกเป็น ๖ หมวด ดังนี้

หมวด ๑ ระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ

๑) ลักษณะของระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ

กฎหมายได้กำหนดให้ระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ ต้องมีลักษณะเป็นระบบการชำระเงินที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานหลักของประเทศ ซึ่งหากเกิดปัญหาหรือการหยุดชะงักอาจส่งผลกระทบต่อสมาชิกในระบบอย่างต่อเนื่องเป็นวงกว้าง และเป็นระบบการชำระเงินที่รองรับการโอนเงิน

มูลค่าสูง หรือที่ใช้สำหรับการหักบัญชีหรือการชำระดุลระหว่างสมาชิกรวมถึงระบบการชำระเงินที่ ธพท. จัดตั้งและดำเนินการ หรือระบบการชำระเงินอื่นใดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของ ธพท. เป็นระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ

๒) การกำกับดูแลระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ

กฎหมายได้กำหนดให้ ธพท. มีหน้าที่กำกับดูแลระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ เพื่อให้ระบบมีความมั่นคง ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพ โดยให้มีอำนาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกระบวนการในการปฏิบัติงานของระบบ รวมถึงหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับผลสมบูรณ์ของการโอนเงิน หลักเกณฑ์ในการรับสมาชิก สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ให้บริการระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญและสมาชิก มาตรการบริหารและจัดการความเสี่ยงของระบบ มาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบ การจัดการกรณีฉุกเฉิน และเรื่องอื่นใดตามที่ ธพท. ประกาศกำหนด

๓) การรับรองความมีผลสมบูรณ์ของระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญในกรณีที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการหรือมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของสมาชิก

กฎหมายกำหนดให้เมื่อสมาชิกรายใดยื่นคำร้องหรืออุทธรณ์ขอต่อศาลให้ฟื้นฟูกิจการและศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ ถูกฟ้องล้มละลาย หรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ให้สมาชิกรายนั้นแจ้งให้ ธพท. และผู้ให้บริการของระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญทราบโดยทันทีตามวิธีการที่ ธพท. ประกาศกำหนด และในกรณีที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการหรือมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของสมาชิก ให้การโอนเงิน การชำระดุล หรือการหักบัญชีของสมาชิกผ่านระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญที่ได้ดำเนินการก่อนเวลาที่ศาลมีคำสั่งสามารถดำเนินการได้ต่อไปจนเสร็จสิ้นตามหลักเกณฑ์ของระบบ แต่ไม่เกินสิ้นวันของวันที่ศาลมีคำสั่งนั้น และมีผลสมบูรณ์ไม่สามารถเพิกถอน กลับรายการแก้ไขหยุด หรือระงับได้

หมวด ๒ ระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับ

๑) ลักษณะของระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับ

กฎหมายได้กำหนดให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธพท. มีอำนาจประกาศกำหนดให้ระบบการชำระเงินที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับที่ต้องขออนุญาต

(๑) ระบบการชำระเงินที่เป็นศูนย์กลางหรือเครือข่ายระหว่างผู้ใช้บริการของระบบเพื่อรองรับการโอนเงิน การหักบัญชี หรือการชำระดุล เช่น ระบบโอนเงินรายย่อยระหว่างผู้ใช้บริการของระบบ ระบบเครือข่ายบัตร ระบบการชำระดุล หรือ

(๒) ระบบการชำระเงินอื่นใดที่อาจส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ความเชื่อมั่นของสาธารณชน หรือเสถียรภาพและความมั่นคงของระบบการชำระเงิน

นอกจากนี้กฎหมายยังได้กำหนดให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธพท. มีอำนาจประกาศกำหนดให้ระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับตาม (๑) ที่เป็นระบบการชำระเงินที่เป็นนวัตกรรม

ซึ่งนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้และอยู่ระหว่างการทดสอบการให้บริการ หรือระบบการชำระเงินที่มีผู้ใช้บริการของระบบในวงจำกัดโดยไม่ส่งผลกระทบต่อระบบการชำระเงินหรือประโยชน์สาธารณะในวงกว้างเป็นระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับที่จะต้องขึ้นทะเบียนกับ ธปท.

๒) การกำกับดูแลระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับ

กฎหมายได้กำหนดให้ในการประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับจะกระทำเฉพาะนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามที่ ธปท. ประกาศกำหนด โดยได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธปท. หรือได้รับการขึ้นทะเบียนจาก ธปท. โดยในการอนุญาตหรือขึ้นทะเบียน รัฐมนตรี หรือ ธปท. จะกำหนดเงื่อนไขตามที่เห็นสมควรก็ได้ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ การขออนุญาต การอนุญาต และการขึ้นทะเบียน ตลอดจนการเสียค่าธรรมเนียมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราที่ ธปท. ประกาศกำหนด รวมถึงได้กำหนดลักษณะต้องห้ามของกรรมการหรือผู้ซึ่งมีอำนาจจัดการของผู้ได้รับอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนให้ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับ เช่น อยู่ในระหว่างถูกพิทักษ์ทรัพย์ หรือเป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายและยังไม่พ้นกำหนด ๒ ปีนับแต่วันที่มีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายหรือปลดจากล้มละลาย เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือเคยเป็นผู้ต้องพ้นจากตำแหน่งกรรมการหรือผู้บริหารบริษัทมหาชนจำกัดเพราะเหตุมีลักษณะที่แสดงถึงการขาดความเหมาะสมที่จะได้รับความไว้วางใจให้บริหารจัดการกิจการที่มีมหาชนเป็นผู้ถือหุ้น ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น

นอกจากนี้ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับซึ่งประสงค์จะเลิกประกอบธุรกิจ กฎหมายกำหนดให้ต้องดำเนินการแจ้งเลิกประกอบธุรกิจต่อ ธปท. ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ ธปท. ประกาศกำหนด โดยที่ภายหลังได้รับแจ้งจนวันเลิกประกอบธุรกิจให้ ธปท. มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ใช้บริการก็ได้ แต่สำหรับในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจนั้นเป็นผู้ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ให้ ธปท. เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุญาต และรัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขให้ต้องปฏิบัติตามด้วยก็ได้

หมวด ๓ บริการการชำระเงินภายใต้การกำกับ

๑) ลักษณะของบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับ

กฎหมายได้กำหนดให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธปท. มีอำนาจประกาศกำหนดให้บริการการชำระเงินดังต่อไปนี้ เป็นบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับที่ต้องขออนุญาต

- (๑) การให้บริการบัตรเครดิต บัตรเดบิต หรือบัตรเอทีเอ็ม
- (๒) การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์
- (๓) การให้บริการรับชำระเงินด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แทนผู้ขายสินค้าหรือผู้ให้บริการหรือเจ้าหน้าที่
- (๔) การให้บริการการชำระเงินอื่นใดที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบการเงิน หรือประโยชน์สาธารณะ

นอกจากนี้กฎหมายยังได้กำหนดให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธปท. มีอำนาจประกาศ กำหนดให้บริการการชำระเงินภายใต้การกำกับที่เป็นบริการการชำระเงินที่ให้บริการลูกค้าในวงจำกัด โดยไม่ส่งผลกระทบต่อระบบการชำระเงินหรือประโยชน์สาธารณะในวงกว้าง เป็นบริการการชำระเงิน ภายใต้การกำกับที่จะต้องขึ้นทะเบียนกับ ธปท.

๒) การกำกับดูแลบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับ

กฎหมายได้กำหนดในการประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับจะกระทำได้ เฉพาะนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามที่ ธปท. ประกาศกำหนด โดยได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธปท. หรือได้รับการ ขึ้นทะเบียนจาก ธปท. โดยการอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนรัฐมนตรี หรือ ธปท. จะกำหนดเงื่อนไขตามที่เห็นสมควรก็ได้ ทั้งนี้ การขออนุญาต การอนุญาต และการขึ้นทะเบียน ตลอดจนการเสียค่าธรรมเนียมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราที่ ธปท. ประกาศกำหนด รวมถึงได้กำหนดลักษณะ ต้องห้ามของกรรมการหรือผู้ซึ่งมีอำนาจจัดการของผู้ได้รับอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนให้ประกอบธุรกิจ บริการการชำระเงินภายใต้การกำกับ โดยให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดลักษณะต้องห้ามของ กรรมการหรือผู้ซึ่งมีอำนาจจัดการของผู้ได้รับอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนให้ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงิน ภายใต้การกำกับมาใช้บังคับโดยอนุโลม

โดยกฎหมายได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินซึ่งมีการรับเงินล่วงหน้า จากผู้ใช้บริการต้องจัดทำบัญชีเงินรับล่วงหน้าของผู้ใช้บริการแยกแต่ละราย และต้องเก็บรักษาเงิน รับล่วงหน้าแยกออกจากทรัพย์สินของตน โดยไม่อาจนำไปใช้เพื่อการอื่นใดได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ ที่ ธปท. ประกาศกำหนด และให้ถือว่าเงินรับล่วงหน้ายังคงเป็นทรัพย์สินของผู้ใช้บริการ แต่หาก มีดอกผลเกิดขึ้นให้ดอกผลนั้นตกเป็นทรัพย์สินของผู้ประกอบธุรกิจ

นอกจากนี้ ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับที่ประสงค์จะเลิก ประกอบธุรกิจ กฎหมายกำหนดให้ต้องดำเนินการแจ้งเลิกประกอบธุรกิจต่อ ธปท. ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ ธปท. ประกาศกำหนด โดยภายหลังได้รับแจ้งจนถึงวันเลิกประกอบธุรกิจ ให้ ธปท. มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ใช้บริการก็ได้ และในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจนั้นเป็นผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ให้ ธปท. เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาอนุญาต และรัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไข ให้ต้องปฏิบัติด้วยก็ได้

๓) การให้ความคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าของผู้ใช้บริการในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจบริการ การชำระเงินถูกสั่งระงับการดำเนินกิจการ มีการร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ ถูกฟ้องให้ล้มละลาย ถูกศาล สั่งพิทักษ์ทรัพย์

เมื่อผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินถูกสั่งระงับการดำเนินกิจการทั้งหมดหรือบางส่วน ตามกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น มีการร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ ถูกฟ้องให้ล้มละลาย หรือถูกศาล สั่งพิทักษ์ทรัพย์กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวแจ้งให้ ธปท. ทราบทันที ตามวิธีการที่ ธปท.

ประกาศกำหนด และให้เงินรับล่วงหน้าที่อยู่ในความครอบครองของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าว ได้รับการคุ้มครองโดยไม่ถือเป็นทรัพย์สินที่อยู่ภายใต้การห้ามจำหน่าย จ่าย หรือโอน ตามคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมาย

๔) การให้ความคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าของผู้ใช้บริการในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์

เมื่อผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ให้เงินรับล่วงหน้าที่อยู่ในความครอบครองของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวได้รับการคุ้มครองโดยไม่ถือเป็นทรัพย์สินที่อยู่ภายใต้การยึดหรืออายัดในคดีแพ่ง หรือเป็นทรัพย์สินที่อาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย และในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และ ธปท. เป็นผู้ที่มีอำนาจดำเนินการจัดการเงินรับล่วงหน้าหรือจะมอบอำนาจให้บุคคลใดดำเนินการแทนก็ได้ โดยต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ ธปท. ประกาศกำหนด ดังต่อไปนี้

- (๑) รวบรวมเงินรับล่วงหน้าและจัดสรรเงินดังกล่าวคืนให้แก่ผู้ใช้บริการ
- (๒) โอนบัญชีและเงินรับล่วงหน้าไปให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินรายอื่น
- (๓) ดำเนินการอื่นใดเพื่อให้การจัดการเงินรับล่วงหน้าเสร็จสิ้นไป

ทั้งนี้ ในการจัดการเงินรับล่วงหน้าดังกล่าว ให้ผู้ใช้บริการซึ่งไม่มีประโยชน์เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวในลักษณะตามที่ ธปท. ประกาศกำหนด มีสิทธิได้รับจัดสรรเงินคืนก่อน และเมื่อได้มีการจัดสรรเงินรับล่วงหน้าแล้ว หากผู้ใช้บริการได้รับเงินคืนไม่ครบจำนวน ให้ผู้ใช้บริการดังกล่าวมีสิทธิขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่ในคดีล้มละลายของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวได้ โดยต้องยื่นขอรับชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

หมวด ๔ การกำกับดูแล การตรวจสอบ และการแก้ไขฐานะหรือการดำเนินงาน

๑) การกำกับดูแล การตรวจสอบ

กฎหมายได้กำหนดให้ ธปท. มีอำนาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การให้บริการระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับและบริการชำระเงินภายใต้การกำกับ ในเรื่องการดูแลฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงาน มาตรฐานในการประกอบธุรกิจ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล การบริหารจัดการความเสี่ยง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการ การใช้บริการจากบุคคลภายนอก การเก็บรักษา และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการ การตรวจสอบและรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบการคุ้มครองผู้ใช้บริการ การจัดทำบัญชี การส่งงบแสดงฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานต่อ ธปท. การเก็บรักษาเงินสำหรับบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับ หรือเรื่องอื่นใดเพื่อประโยชน์ในการดูแลความมั่นคง ความปลอดภัยของระบบการชำระเงิน การคุ้มครองผู้ใช้บริการ หรือการส่งเสริมการใช้บริการ และการพัฒนาระบบการชำระเงิน

นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจจัดเก็บข้อมูล บัญชี เอกสาร ดวงตรา หรือหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับกิจการ สินทรัพย์ และหนี้สินเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ ตามหลักเกณฑ์ที่ ธปท. ประกาศกำหนด และ ธปท. อาจกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจส่งงบการเงิน รายงาน หรือข้อมูลไม่ว่าในรูปสื่อใด ๆ หรือแสดงเอกสารใดตามระยะเวลาหรือเป็นครั้งคราว รวมทั้งให้ชี้แจงเพื่ออธิบาย

หรือขยายความรายงานหรือข้อมูล หรือเอกสารนั้นด้วยก็ได้และอาจมีคำสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจ จัดให้กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้างของผู้ประกอบธุรกิจ มาให้ถ้อยคำ แสดงข้อมูล บัญชี เอกสารและหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับกิจการเพิ่มเติมภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ โดยงบการเงิน รายงาน ข้อมูล บัญชี เอกสาร หรือคำชี้แจงที่ส่งหรือแสดงดังกล่าว ผู้ประกอบธุรกิจต้องทำให้ครบถ้วน และตรงต่อความเป็นจริง และในกรณีที่ รมท. เห็นว่ามีข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือมีข้อความคลุมเครือ ไม่ชัดเจน หรือในกรณีที่ รมท. เห็นว่าจำเป็นหรือสมควร ให้ รมท. มีอำนาจแต่งตั้งผู้สอบบัญชีหรือ ผู้ชำนาญการเฉพาะด้านเพื่อดำเนินการตรวจสอบและรายงานผลให้ รมท. ทราบ โดยให้ผู้ประกอบ ธุรกิจนั้นเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่าย

รวมถึงได้กำหนดให้ รมท. มีอำนาจแต่งตั้งพนักงาน รมท. เป็นผู้ตรวจการเพื่อตรวจสอบ กิจการ สินทรัพย์ และหนี้สินของผู้ประกอบธุรกิจเป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะก็ได้ โดยให้ผู้ตรวจการ มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนด เช่น อำนาจหน้าที่ในการสั่งให้กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน ลูกจ้าง ของผู้ประกอบธุรกิจ และผู้รวบรวมหรือประมวลข้อมูลของผู้ประกอบธุรกิจด้วยระบบคอมพิวเตอร์ หรือด้วยอุปกรณ์อื่นใด

มาให้ถ้อยคำเกี่ยวกับกิจการ สินทรัพย์ และหนี้สินของผู้ประกอบธุรกิจ ส่งสำเนาหรือแสดงข้อมูล บัญชี เอกสาร ดวงตรา หรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรืออำนาจหน้าที่ในการเข้าไปในสถานที่ประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้ประกอบธุรกิจให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัตินี้หรืออำนาจหน้าที่ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นต้น

โดยในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการ กฎหมายกำหนดให้ผู้ตรวจการมีอำนาจมอบหมาย ให้บุคคลใดเป็นผู้ช่วยผู้ตรวจการเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือตนในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการได้ และ ให้ผู้ตรวจการต้องแสดงบัตรประจำตัวที่ รมท. เป็นผู้ออกแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้งในการปฏิบัติหน้าที่ โดยให้ผู้ตรวจการเป็นเจ้าของพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

๒) การแก้ไขฐานะหรือการดำเนินงาน

กฎหมายได้กำหนดมาตรการในการแก้ไขฐานะหรือการดำเนินงานของผู้ประกอบธุรกิจ ไว้หลายกรณี ดังนี้

(๑) ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจไม่ประกอบธุรกิจหรือหยุดประกอบธุรกิจตามหลักเกณฑ์ ที่ รมท. ประกาศกำหนด กฎหมายกำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจเพิกถอนการอนุญาตหรือ รมท. มีอำนาจเพิกถอนการขึ้นทะเบียนของผู้ประกอบธุรกิจนั้นได้ แล้วแต่กรณี และ รมท. มีอำนาจสั่ง ให้ผู้ประกอบธุรกิจที่หยุดประกอบธุรกิจนั้นต้องปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของ ผู้ใช้บริการด้วยก็ได้

(๒) ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจมีฐานะทางการเงินหรือการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิด ความเสียหายแก่ประชาชน หรือฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ รมท. ประกาศกำหนด กฎหมายกำหนดให้ รมท. อาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจนั้นแก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด

และหากเป็นผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับอนุญาตให้ ธพท. รายงานให้รัฐมนตรีทราบด้วย หากผู้ประกอบธุรกิจไม่ดำเนินการ ธพท. อาจสั่งให้ระงับการดำเนินงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วนเป็นการชั่วคราวภายในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง และในกรณีที่ เป็นธุรกิจที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ให้ ธพท. รายงานให้รัฐมนตรีทราบด้วย ทั้งนี้ หากผู้ประกอบธุรกิจยังคงฝ่าฝืนไม่ดำเนินการหรือกระทำความผิดซ้ำอีก ธพท. อาจเสนอให้รัฐมนตรีพิจารณาเพิกถอนการอนุญาต หรือ ธพท. มีคำสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียน แล้วแต่กรณี โดย ธพท. หรือรัฐมนตรีอาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจนั้นต้องปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ใช้บริการก่อนก็ได้

นอกจากนี้ในกรณีที่ ธพท. เห็นว่า ผู้ประกอบธุรกิจมีฐานะทางการเงินหรือการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน หรือฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ ธพท. ประกาศกำหนดซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประชาชนหรือระบบการชำระเงินโดยรวมของประเทศอย่างร้ายแรง ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธพท. มีอำนาจสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียนของผู้ประกอบธุรกิจได้แล้วแต่กรณี

(๓) กำหนดให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธพท. มีอำนาจประกาศห้ามการทำธุรกรรมใด ๆ เกี่ยวกับระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินกับผู้ซึ่งประกอบธุรกิจที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๕ การอุทธรณ์

กฎหมายได้กำหนดให้ผู้รับคำสั่งที่ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งเกี่ยวกับการอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนการประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับตามมาตรา ๑๓ คำสั่งเกี่ยวกับการแจ้งเลิกประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับตามมาตรา ๑๕ คำสั่งเกี่ยวกับการอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนการประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับตามมาตรา ๑๗ คำสั่งเกี่ยวกับการแจ้งเลิกประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับตามมาตรา ๒๓ คำสั่งเกี่ยวกับการเพิกถอนการอนุญาตหรือการขึ้นทะเบียนของผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ประกอบธุรกิจหรือหยุดประกอบธุรกิจตามมาตรา ๓๑ หรือคำสั่งเกี่ยวกับการแก้ไขฐานะหรือการดำเนินงานของผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนตามกฎหมายตามมาตรา ๓๒ ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อบุคคลดังต่อไปนี้ได้

(๑) ในกรณี ธพท. เป็นผู้ออกคำสั่ง ให้อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรี

(๒) ในกรณีรัฐมนตรีเป็นผู้ออกคำสั่ง ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ทั้งนี้ กฎหมายให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับกับการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้โดยอนุโลม

หมวด ๖ บทกำหนดโทษ

กฎหมายได้กำหนดโทษสำหรับผู้กระทำการฝ่าฝืน โดยกำหนดโทษทางปกครองและโทษทางอาญา แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะความร้ายแรงของการกระทำความผิด ดังนี้

ในส่วนการกระทำความผิดที่มีโทษทางปกครองนั้นกฎหมายได้กำหนดให้มี “คณะกรรมการ

พิจารณาโทษปรับทางปกครอง” ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรมการผู้แทน ธพท. และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นกรรมการ โดยให้ ธพท. แต่งตั้งพนักงาน ธพท. คนหนึ่งเป็นเลขานุการ ทั้งนี้ ในการพิจารณาโทษปรับทางปกครอง คณะกรรมการพิจารณาโทษปรับทางปกครองต้องคำนึงถึงพฤติกรรมแห่งการกระทำ ความเสียหายที่เกิดจากการกระทำนั้น ตลอดจนความหนักเบาของโทษที่จะใช้กับผู้ถูกลงโทษ และในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษปรับทางปกครองไม่ยอมชำระค่าปรับทางปกครอง ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับ และในกรณีที่ไม่มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการบังคับตามคำสั่ง หรือมีแต่ไม่สามารถดำเนินการบังคับทางปกครองได้ ให้ ธพท. มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อบังคับชำระค่าปรับ โดยการกระทำความผิดที่มีโทษปรับทางตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ เช่น ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับ หรือประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข หรือคำสั่งที่กำหนดตามมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๑ หรือมาตรา ๓๒ ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นต้น

สำหรับการกระทำความผิดที่มีโทษทางอาญา เช่น การกำหนดความผิดสำหรับผู้ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับโดยมิได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๓๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับโดยมิได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๓ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ ปีถึง ๑๐ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือการกำหนดความผิดสำหรับผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับโดยมิได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๑๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับโดยมิได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ ปีถึง ๑๐ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒๐๐,๐๐๐ บาทถึง ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นต้น

บทส่งท้าย

กล่าวโดยสรุปจะพิจารณาเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ฉบับนี้ได้กำหนดมาตรการในการควบคุมดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงิน โดยมีสาระสำคัญ ๕ ประการ ดังนี้

ประการแรก การกำหนดรูปแบบของระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะของการประกอบธุรกิจ อันได้แก่ระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ ระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับ และบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับ

ประการที่สอง การกำหนดมาตรการรับรองความมีผลสมบูรณ์ของระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญในกรณีที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการหรือมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของสมาชิกในระบบ

ประการที่สาม การกำหนดมาตรการในการให้ความคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าของผู้ใช้บริการในกรณีที่ผู้ประกอบการบริการการชำระเงินถูกสั่งระงับการดำเนินกิจการ มีการร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ ถูกฟ้องให้ล้มละลาย ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์หรือตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา

ประการที่สี่ การกำหนดมาตรการในการกำกับดูแล การตรวจสอบ และการแก้ไขฐานะหรือการดำเนินงานของผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนตามกฎหมาย

ประการสุดท้าย การกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายโดยกำหนดโทษทางปกครองและโทษทางอาญาซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะความร้ายแรงของการกระทำความผิด

ดังนั้น เมื่อพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับแล้ว บุคคลผู้ที่ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ ก็ย่อมมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกระบวนการในการปฏิบัติงานของระบบ รวมถึงหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับผลสมบูรณ์ของการโอนเงิน หลักเกณฑ์ในการรับสมาชิก สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ให้บริการระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญและสมาชิก มาตรการบริหารและจัดการความเสี่ยงของระบบ มาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบ การจัดการกรณีฉุกเฉิน และเรื่องอื่นใดตามที่ ธปท. ประกาศกำหนด

ในส่วนผู้ที่ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินที่ภายใต้กำกับ ก็จะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีหรือได้รับการขึ้นทะเบียนจาก ธปท. แล้วแต่กรณี และหากประสงค์จะเลิกประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับก็ต้องแจ้ง ธปท. เพื่อเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุญาต

สำหรับผู้ที่ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับ เช่น การให้บริการบัตรเครดิต บัตรเดบิต หรือบัตรเอทีเอ็ม การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ การให้บริการรับชำระเงินด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ก็จะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีหรือได้รับการขึ้นทะเบียนจาก ธปท. แล้วแต่กรณี และหากประสงค์จะเลิกประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับก็ต้องแจ้ง ธปท. เพื่อเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุญาตเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ เมื่อรัฐมนตรีได้ประกาศกำหนดระบบการชำระเงินหรือบริการการชำระเงินใดให้อยู่ภายใต้การกำกับแล้ว ผู้ซึ่งประกอบกิจการอยู่ในวันที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดและเป็นกิจการระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับหรือบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ถ้าประสงค์จะประกอบกิจการต่อไป ก็ต้องยื่นคำขออนุญาตหรือขึ้นทะเบียน แล้วแต่กรณี ต่อ ธปท. ภายใน ๑๒๐ วันนับแต่วันที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดด้วย มิฉะนั้นจะไม่สามารถประกอบกิจการระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับหรือบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดได้อีกต่อไป หากฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามอาจได้รับโทษทางปกครองหรือโทษอาญาตามที่กฎหมายกำหนด

สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับหลักการและเหตุผลและเนื้อหาสาระของกฎหมายดังกล่าว นั้น ผู้สนใจสามารถสืบค้นได้ที่เว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา และสามารถติดตามความเคลื่อนไหวในการตรากฎหมายของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ รวมทั้งสาระสำคัญของกฎหมายได้จาก “ระบบประมวลผลข้อมูลการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ” เว็บไซต์สภานิติบัญญัติแห่งชาติ www.senate.go.th. ๑

